

Perekond võhumõõk ehk iiris

Iris

Võhumõõga perekonda kuulub umbes 300 liiki, mis looduslikult levivad peamiselt põhjapoolkera parasvöötmes. Eesti looduses kasvab 2 liiki.

Võhumõõgad on mitmeaastased rohttaimed, mis on enamasti risoomiga, harvem ka sibulaga. Varred on neil püstised, harunemata või õisiku osas harunenud. Juurmised lehed on lineaalsed, mõõkjad või ruljad. Õied on suured, kroonjad, kuue perigoonilehega, millest kolm välimiston enamasti suuremad ja allapoole rippuvad, kolm sisemist on aga püstised.

Võhumõõku paljundatakse risoomi jagamisega või tütersibulatega. Jagamine viiakse läbi varakevadel või augustis. Tütersibulad istutatakse maha august III – september I.

aediiris

Iris x germanica

Kõrgus: 30-130 cm

Õied: valged, kollased, sinised, lillad, kahe- või enamavärvilised

Õitsemise aeg: juuni - juuli

Lehed: mõõkjad või lineaalsed, hallikasrohelised, kaetud vahaja kirmega

Kasvukuju: püstine

Valgus: päikeseline

Muld: parasniiske või kuivemapoolne toitainerikas muld, ei talu liigniisket ega tugevalt happelist mulda, värsket sõnnikut ega multšimist

Vahekaugus istutamisel: 20-30 cm

kollane võhumõõk

Iris pseudacorus

Kõrgus: 70-120 cm

Õied: kollased, 3-5-kaupa õisikus

Õitsemise aeg: juuni II – juuli I

Lehed: mõõkjad, rohelised, pikad

Kasvukuju: püstine

Valgus: päikeseline, poolvari

Muld: niiskemapoolne toitainerikas muld

Vahekaugus istutamisel: 20-30 cm

siberi võhumõõk

Iris sibirica

Kõrgus: 70-120 cm

Õied: sinised, 2-4-kaupa õisikus

Õitsemise aeg: juuni – juuli

Lehed: kitsaslineaalsed, tumerohelised

Kasvukuju: püstine, kasvab kuni 150 cm läbimõõduga puhmaks

Valgus: päikeseline, poolvari

Muld: niiskemapoolne toitainerikas muld

Vahekaugus istutamisel: 20-30 cm

Kämpferi iiris

Iris ensata

Kõrgus: 50-80 cm

Õied: valged, sinised

Õitsemise aeg: juuni - juuli

Lehed: lineaalsed, otstest teritunud

Kasvukuju: püstine

Valgus: päikeseline

Muld: kevadel niiskem, suvel kuivemapoolne muld, nõrgalt happeline, viljakas muld

Vahekaugus istutamisel: 20-30 cm

Märkused: sordid on Eesti tingimustes külmaõrn

kõrreliselehine iiris

Iris graminea

Kõrgus: 25-30 cm

Õied: lillad, tumedate soontega, lõhnavad

Õitsemise aeg: juuni III – juuli II

Lehed: läikivad, tumerohelised, kitsad, lineaalsed, kõrreliste lehti meenutavad

Kasvukuju: püstine, puhmikjas

Valgus: päikeseline

Muld: niiskemapoolne muld

Vahekaugus istutamisel: 20-30 cm

Pea meeles!

Aediiriste risoomid istutatakse mullapinnale ja põhja-lõuna suunaliselt, sest risoom vajab päikest ja õhku.

Kollase võhumõõga taimi võib istutada veekogude kallastele.

Kämpferiirist võiks kasvatada konteinertaimena. See võimaldab muuta mulla niiskust taimele sobivaks ning taimi jahedas ruumis ületalve hoida.

Perekond sininokk *Sisyrinchium*

Perekonda sininokk kuulub umbes 70 liiki, mis looduslikult kasvavad peamiselt Ameerika troopilistel kuni parasvöötmealadel.

Sininoka perekonda kuuluvad taimed on madalakasvulised ühe- või mitmeaastased rohttaimed lihakate narmasjuurtega. Lehed on neil juurmised, kitsad, lineaalsed või mõõkjad. Õied on väikesed, tähekujulised, sinised, kollased, harvem valged.

Sininokki paljundatakse jagamisega ning seemnetega. Seemned külvatakse sügisel või kevadel. Seemned idanevad 12 kuud.

ahtalehine sininokk *Sisyrinchium angustifolium*

Kõrgus: 15-20 cm

Õied: hele-lillakassinised

Õitsemise aeg: mai III – juuni III, teistkordselt september-oktoober

Lehed: kitsad, lineaalsed

Kasvukuju: puhmikjas

Valgus: päikeseline

Muld: tavaline aiamuld

Vahekaugus istutamisel: 20-25 cm

Pea meeles!

Sininokkad annavad hästi isekülvi.